

Duray Miklós fehérvári polihikus, nő, a Szövetség a Közös Csehekert elnöke

Aligha találhatunk még egy helyet a világon a mi Kárpát-medencénken kívül, ahol elmondható lenne egy emberről: hat országban lakott, de sohasem költözött. A napvilágot az Osztrák–Magyar Monarchiában látta meg, kora ifjúságát Csehszlovákiában töltötte, érett férfiként éppen akkor lépett házasságra, amikor Szlovákiában lakott, de vállalkozni Magyarországon kezdett, a Szovjetunióban vesztette el fél szeme világát és csaknem száz évesen, Ukrajnában tért örök nyugalomra.

Ez Kovács János bácsi esete, aki 1908-ban született, sohasem hagyta el szülőfaluját, csak az államhatárok léptek át fölötte olyan könnyedséggel, mint a kánkánt táncoló hölgyek kecses lábai, részeg francia katonák lábainak álcázva. Sorozatlövésként hangzó felsorolás – nemde (?) – még ha a táncos lábúak zenéjének az üteme miatt nem hangzik is kivégzési sortűzként. De akár az is lehetne. A bevégeztetésekor bármilyen melódiát lehet játszani, a megrendelő ízlése szerint. Mindegyik állam, amelyik megfordult Kovács János léte fölött, hűségre kötelezte őt a jelenvaló esetlegességhez. Követelve tőle a korábitól való elhatárolódást.

Mi ez, ha nem tudathasadás-kényszer megrendelésre? Édesapja annak az országnak a katonájaként halt hősi halált az első világháborúban, ahol született. A következő államra nem esküdt föl, ezért hontalan lett. A harmadikat nevetségesnek tartotta és átmenetinek. A negyedikben apját hősi halottként felvették a Vitézi Rendbe, és itt zúgott át fölötte a második világháború. Mielőtt magához tért volna, elvitték málenkij robotra. Mikor innen hazatért, a Gulagra hurcolták. A hatodikban nem kapott nyugdíjat és egy szép napon csendesen a túlvilágra szenderült.

Ez az Isten háta mögötti sors. Kovács János bácsi, ha tehette, lejárt a Tiszára. De életében csak néhányszor történt meg, hogy átment a túlsó partra. Kicsi gyerekkorában nagyapjával néha ugyan átladikoztak a szemben lévőkhöz. Akkor még szabad volt, hisz a folyó mindkét partja ugyanabban az országban találtatott. De egyszer vége lett a szabadságnak. A folyót államhatárrá nyilvánították. Mikor nagyapjával utoljára mentek le a partra, már idegen nyelven beszélő fegyveres katonák őrizték a vizet – amarra románok, itt csehek.

„Olyan lett ez az ország, mint a beregszászi szatócs nyolcnapos korában.” Az új államhatár mentén azóta is foszlányban hevernek a kettészakított vármegyék: Sopron, Moson, Győr, Komárom, Esztergom, Hont, Nógrád, Gömör-Kishont, Abaúj-Torna, Zemplén, Szabolcs, Szatmár, Bereg, Bihar, Arad, Csanád, Bács-Bodrog, Baranya, Zala, Vas. A határvonal nyomán gyalogosan több mint kétezer kilométert lehetne megtenni, és csaknem mindenütt magyarul érthetnénk szót, a határ mindkét oldalán – itt tíz millióval, amott három millióval, a nemzet egyharmadával.

Erre mondják: önmagunkkal vagyunk határosak. A Bereg megyei Kovács Jánostól életében legkevesebb háromszor követelte meg az átmenetileg létező állam, hogy nevezze hazájának azt az országot, ahol a szülőföldje éppen található. Ez azt jelentené, hogy a haza változó érték, cserélhető vagy „kifordítható, mint a lódenkabát” (Hervay Gizella), esetleg ébredési hangulat által befolyásolt érzés?

Valóban a kereskedelmi elvű szerelem portékája a haza? A haza nem macskajaj, nem is állapot. De nem is a fasiszták terrorjának nyomása alatt kibontakozó „meggyőződés”, még ha erről a szlovák parlamentben 2010 februárjában törvényjavaslatot terjesztettek is elő.

A szűkebb pátria nem haza: szülőföld. Az állam nem haza: szervezési körlet. Az ország: szerves történelmi egység. Ha nem szerves: tákolmány.

A haza mindettől sokkal több: érzelem, történelmiség, jogegyenlőség, polgári egyenrangúság, a nemzet sorsával való azonosulás és az emberi lét végéig viselt kötelezettség, ahogy Saint-Exupéry mondaná: a megszelídített iránti felelősség.

Hazába beleszületni lehet, beköltözni nem. Hazatérni lehet, de hazát választani nem. Hazaáruló is csak az lehet, akinek van hazája. A haza bennünk épül vagy omlik.

Kettévágott életünk, szétszabdalt tájaink, hetedelt hazánk

Írta: Administrator

2017. június 06. kedd, 08:23 -

„Haza csak ott van, hol jog is van” – mondja a 19. század költője. De amikor még hit töltött el bennünket, a bennünk lévő és a körülöttünk való hazáról így mondtuk imádságunkat: „Magyarországról, édes hazánkról, ne feledkezzél el, szegény magyarokról”.